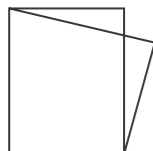

Det proto-jurisdiktionelle sprog:

Begrebernes rolle i inter-professionelt samarbejde og konflikt

Marie Leth Meilvang,
ph.d.-studerende &
Anders Blok, lektor,
ph.d., Sociologisk
Institut, Københavns
Universitet

I denne artikel undersøger vi, hvilken rolle sprog og centrale, politiserede begreber spiller i inter-professionel koordinering omkring et ekspertarbejde under forandring. Det empiriske afsæt er en analyse af, hvordan ingeniører og landskabsarkitekter samarbejder og konkurrerer om arbejde relateret til regnvandshåndtering og klimatilpasning i byer. Vi trækker på kvalitativt empirisk materiale, særligt omkring 30 interviews med involverede professionelle, hvor fokus ligger på den betydning, som begrebet "LAR", Lokal Afledning af Regnvand, har fået på klimatilpasningsfeltet siden 1990'erne. Ved hjælp af Andrew Abbotts (1988, 2005) teori om professioner viser vi, at historien om LAR inkarnerer en bredere dynamik vedrørende vandafledning i byen, en opgavetype, som er vokset

frem som en "proto-jurisdiktion" med nye typer professionsroller og -sprog. Abbotts teori placerer spørgsmålet om kontrol over arbejdsopgaver som omdrejningspunktet for analysen af professionelle relationer – og herunder også for "økologiske" overvejelser om professioners forbindelser til politiske og akademiske institutioner. Ud fra dette afsæt viser vi, hvordan professionelle aktører bruger det særlige LAR-begreb som en måde at hævde kompetencer og indgå alliancer med andre på området, ikke mindst på kommunalpolitisk niveau. Med reference til Abbotts begreb om professioners "videns-system" vil implikationen være, at professionssprog må forstås i relation til bredere juridisk kamp og oversættelser mellem politiske og akademiske diskurser.

Ønsker vi med andre ord at forstå, hvordan eksempelvis ingeniører bruger og opnår effekter med sproget, så giver det bedst mening at undersøge dette med afsæt i en konkret ingeniørmæssig arbejdspraksis.

Introduktion: professionel koordinering blandt politiserede begreber?

Det synes at være et stadig mere almindeligt træk ved arbejdslivet som professionel i dagens danske og europæiske samfund, at man ikke alene må beherske sin egen professions ekspertsprog, men tillige formå at indgå i løbende oversættelser heraf til andre professionelle faggrupper, til politiske interessenter og til borgeren, brugeren eller klienten (se for eksempel Gulløv 2017). Samtidig må man imidlertid anerkende, at arbejdet med at oversætte samfundets skiftende behov, forventninger og problemer til et professionelt ekspertsprog, og dermed gøre krav på særlige kompetencer til og legitim autoritet over praktisk problemløsning, altid har hørt til en professions mest grundlæggende træk (Abbott 1988). Af begge grunde

kan spørgsmål om professionssprog bedst stilles og belyses, vil vi mene, i dets faktiske brudflader og grænser til de øvrige diskurser og praksisser, som trives i en professions nære og også politiske omverden.

I denne artikel trækker vi på et større forskningsprojekt om lokalt professionelt grænsearbejde og "ekspert-jurisdiktion" under forandring i mødet med en række grænseoverskridende problemstillinger (se Blok et al. 2018). Konkret undersøger vi den måde, bestemte segmenter af særligt ingeniør- og landskabsarkitektprofessionerne i øget grad forventes og påtager sig at arbejde med konsekvenser af de globale klimaforandringer i danske byer. Her optræder problemet ikke mindst i form af mere og mere intens regn og et

hertil knyttet behov for nye løsninger til klimatilpasset regnvandshåndtering i byudviklingen. Det har igennem de seneste årtier ført til fremvæksten af et nyt koncept kaldet Lokal Afledning af Regnvand ("LAR"), som samtidig er blevet et omstridt mødested mellem professionel praksis, forskning og politik. Vi er interesserede i at undersøge, hvordan inter-professionel koordinering mellem ingeniører og landskabsarkitekter foregår omkring dette politiserede begreb – og i denne sammenhæng specifikt i den rolle, begrebet spiller som udfordring og mulighed for de mere etablerede ekspertprofessionssprog.

Snarere end en analyse af professionssprog som sådan – af deres opbygning og indhold i generel forstand – fokuserer vi således i artiklen her på mødet

Hvor jurisdiktionsbegrebet refererer til de relativt stabile forbindelser mellem professionsgrupper og deres arbejdsopgaver, som har opnået samfundsmæssig legitimitet, så analyserer vi her et fremvoksende område, hvor disse forbindelser endnu ikke er stabilt ordnet i en fast, jurisdiktionel form.

mellem to sådanne sprog i praksis, ingeniørernes og landskabsarkitekternes, samt den måde, hvorpå dette møde formes af bredere politiske hensyn og diskurser. Et sådant fokus fra vores side hænger sammen med vores teoretiske og empiriske afsæt: Inspireret af Andrew Abbotts tilgang til professionel jurisdiktion (1988) og disses forbundne forsknings- og politiske økologier (2005) antager vi som nævnt, at professioner og professionssprog bedst studeres med afsæt i de faktiske problemer, som professioner opnår samfundsmæssig anerkendelse til at løse ud fra deres respektive ekspertiser. Ønsker vi med andre ord at forstå, hvordan eksempelvis ingeniører bruger og opnår effekter med sproget, så giver det bedst mening at undersøge dette

med afsæt i en konkret ingeniørmæssig arbejdspraksis. Det gør vi som nævnt her med afsæt i den måde, LAR er kommet til at stå centralt i et hastigt voksende professionelt marked for klimatilpasningsløsninger.

Uden på nogen måde at være specifikt for byudvikling eller for arkitekters og ingeniørers arbejde så hører det dog til disse domæners særkender – som også Abbott bemærker det (1988, kap. 3) – at de to professioner op igennem anden halvdel af det 20. århundrede har måttet dele feltet eller jurisdiktionen af ekspertarbejde funktionelt imellem sig (modsat sundhedsprofessionerne, som i højere grad har delt det hierarkisk). I praksis betyder dette, at der til store byudviklingsprojekter i dagens Dan-

mark næsten altid vil knytte sig såvel ingeniører som (landskabs-)arkitekter i konsulent- og rådgivningsfunktioner, hvor ingeniørerne groft sagt står for de tekniske og infrastrukturelle elementer, mens arkitekterne tager sig af designet af bygninger eller, for landskabsarkitekternes vedkommende, det omkringliggende offentlige bylandskab. Det er også denne type organiseret og praktisk professionelt samarbejde, diskussion og grænsekonflikt, som er karakteristisk for arbejdet med LAR, og som vi vil undersøge nærmere i denne artikel.

At professionssprog og evnen til at oversætte imellem dem er vigtige for denne type arbejde og for de bredere udviklinger i det samlede klimatilpasningsfelt, står tydeligt frem for

os på baggrund af empiriske studier, der blandt andet omfatter kvalitative interviews med godt 30 professionelle aktører i feltet. Adspurgt om udfordringerne og udbyttet ved at deltage i et netværks- og partnerskabssamarbejde kaldet Vand i Byer siger én af landskabsarkitekterne således:

"Ja, for at få et fælles sprog. Og også kunne stille spørgsmålene, det synes jeg har været meget en læringsproces ... Altså hvis man virkelig skal udfordre hinanden og måske have et helt nyt paradigme på bordet for, hvordan man gør, så bliver man jo blæst af stolen den første gang, der er én [af ingeniørerne], der siger: "Jamen, dit regnvandsbed kan ikke holde til en femårsregn", fordi man ikke ved, hvad en femårsregn er. [...] Altså, så bliver man nødt til at have sådan et mindste fællessprog, og en ting, der er afgørende for, om sådan nogle netværk er succesfulde, det er evnen til at spørge ind til hinandens professioner og lave sådan noget tværprofessionel forskning eller samarbejde."

I forlængelse heraf vil en hovedpointe i vores analyse være, at LAR-begrebet tillige med bredere ideer om klimatilpasning på sin vis spiller rollen som dét, landskabsarkitekten her kalder "et mindste fællessprog" – ikke blot mellem ingeniører og landskabsarkitekter, men også og ikke mindst i begge disse gruppers samspil med de kommunalpolitiske institutioner. Det betyder dog samtidig også, at LAR er blevet en inter-professionel kampplads, hvor ingeniører og landskabsarkitekter kæmper med hver deres ekspertsprog som indsats om retten til at definere den gode og rigtige tilgang til klimatilpasning i byerne.

Vi starter nedenfor med en skitse af vores case- og temafelt, altså regnvandsudfordringerne i den klimaramte by, idet vi foreslår at anskue dette felt som det, vi kalder en "proto-jurisdiktion" – altså et fremvoksende domæne af ekspertarbejde, som endnu ikke har fundet en helt stabil og kodificeret form for inter-professionel arbejdsdeling. Herunder redegør vi kort for vores metodiske tilgang. Figuren om proto-jurisdiktion uddyber vi i det efterfølgende teori afsnit, hvor vi forklarer den måde, vi trækker på Abbotts begreber og herunder ikke mindst hans ideer om det professionelle "videns-system" som én måde at forstå begrebet professionssprog. Hernæst følger analysen i to lag: først et historisk, hvor vi opridser LAR-konceptets fremvækst og udbredelse, og hernæst en mere nutidig del, der fokuserer på den inter-professionelle arbejdspraksis og definitionskampene mellem ingeniører og landskabsarkitekter. I konklusionen vender vi tilbage til spørgsmålet om oversættelse, idet vi fremsætter tanker om de bredere vilkår for denne afgørende del af et nutidigt, professionelt virke.

Regnvand i den klimaramte by: en ny proto-jurisdiktion?

Byer rundtomkring i verden oplever i disse år konsekvenserne af klimaforandringerne og forsøger at planlægge for et ændret klima. Oversvømmelser i byer som resultat af intense regnskyl og skybrud er her blevet et væsentligt problem i Danmark, som ikke mindst har fået øget politisk fokus op gennem 2010'erne, blandt andet som resultat af det store skybrud i København i 2011. Som et professionelt ekspertiseområde har regnvandshåndtering i byer tidligere været fuldstændigt domineret og

kontrolleret af spildevandsingeniører. Kloaksystemet i Danmark (og i mange andre vestlige lande) blev bygget i starten af 1900-tallet af ingeniører, som siden dengang har haft monopol på at beregne, designe og bygge kloaker til at håndtere regn- og spildevand. Men klimaforandringerne og de stigende regnmængder betyder, at der ikke er plads til alt det vand, der falder i fremtiden; et problem, der er særligt stort i de tætte byer, hvor befæstningsgraden er meget høj. Her har yderligere udbygning af kloaksystemet til at kunne håndtere fremtidens intense skybrud vist sig meget besværligt og ikke mindst meget dyrt. I stedet er løsningen flere steder blevet at eksperimentere med at aflede og nedsive vand på overfladen af byen, altså dét, der på dansk kaldes LAR.

Denne udvikling med at håndtere vand på overfladen er drevet af forskellige aktører, både professionelle og politiske. Politisk ønsker man ikke mindst at sikre borgernes huse (og kældre!) mod oversvømmelse, men samtidig vil (lokal-)politikere gerne have så meget som muligt ud af de potentielt meget store investeringer i infrastruktur, som skybrudssikring vil kræve. Derfor kobles regnvandshåndtering ofte til andre forbedringer af byens rum, så det bliver mere grønt og blå, en tilgang, der gerne kaldes "regnvandshåndtering med merværdi". Denne tilgang drives også af landskabsarkitekter, som dermed får nye – og større – roller i planlægningen af den grønne og blå by. Hvor regnvandshåndtering tidligere var ingeniørernes opgave, så bliver det med nye, overfladebaserede løsninger et felt, hvor landskabsarkitekter får mere definitionsmagt og derfor også flere opgaver.

I denne artikel undersøger vi som sagt regnvandshåndtering og klimatilpasning i byen som et nyt, fremvoksende område for professionel ekspertise, eller hvad vi med Abbotts (1988) ide om jurisdiktion som omdrejningspunktet kalder for en "proto-jurisdiktion". Hvor jurisdiktionsbegrebet refererer til de relativt stabile forbindelser mellem professionsgrupper og deres arbejdsopgaver, som har opnået samfundsmæssig legitimitet, så analyserer vi her et fremvoksende område, hvor disse forbindelser endnu ikke er stabilt ordnet i en fast, jurisdiktionel form. Ved at vælge en case, hvor den inter-professionelle koordinering stadig er relativt usikker, opnår vi gode betingelser for at observere, hvordan professionerne samarbejder og kæmper om at give problemet, der skal løses, bestemte og for dem fordelagtige former via deres respektive ekspertsprog.

Empirien, der ligger til grund for analysen, er interviews med professionelle, særligt ingeniører og landskabsarkitekter, involveret i tre danske byplanlægningsprojekter, hvor regnvand håndteres på overfladen som et led i klimatilpasning, samt et kortvarigt feltarbejde i en ingeniørvirksomhed, der arbejder med klimatilpasning. I alle de studerede projekter samarbejder ingeniører og landskabsarkitekter på tæt basis og på flere niveauer, på tværs af organisatoriske skel mellem rådgivere, kommuner, forsyninger og andre. Herudover har vi foretaget interviews med centrale aktører i feltet fra universiteter, øvrige konsulentvirksomheder og interesseorganisationer.

I alt består interviewempirien af 31 interviews, der tog mellem 1 og 2,5 time. Interviewene var fokuseret på arbejds-

praksis og samarbejde mellem professioner, herunder omkring LAR. Til brug for analysen trækker vi sekundært på en række dokumenter fra professionelle organisationer, særligt Ingeniørforeningen, der danner baggrund for at forstå feltets historiske udvikling. Analytisk har vi arbejdet abduktivt med vores empiri, det vil sige teoretisk informeret af blandt andet Abbotts teori om professionelle jurisdiktioner, men med en åbenhed for hvordan teoriens begreber udfordres og modificeres af empirien. Gennem analysen af inter-professionelt samarbejde viste LAR sig som et vigtigt begreb i den inter-professionelle koordinering og konflikt – og dermed som en indgang til nøjere at bearbejde Abbotts begreber som værktøjer til at forstå professionssprog.

Som vi vil redegøre nærmere for nedenfor, betragter vi i denne sammenhæng netop LAR som et helt centralt begreb på området og dermed som en nøgle i det, vi vil kalde et bredere "proto-professionelt" sprog, hvorigenem professionerne dels koordinerer indbyrdes, dels også på tværs af akademiske og praktiske kontekster og ikke mindst med politiske institutioner. Konkret er LAR en samlebetegnelse for alle de forskellige afledningsteknikker for regnvand, der håndterer vandet lokalt, det vil sige så tæt på nedfaldsstedet som muligt. Begrebet dækker altså over tekniske og designmæssige tiltag som regnbæde, grøfter, grønne tage med videre, som har det tilfælles, at regnvandet håndteres lokalt og ikke ender i kloakken, hvor det kan oversvømme systemet.

Det særlige ved LAR som begreb i feltet omkring klimatilpasning og

regnvandshåndtering er, at snart sagt alle professionelle (og lokalpolitikere) efterhånden er enige om, at denne type teknikker udgør én del af løsningen på problemerne med mere regn i byen som følge af klimaforandringer. På den måde formår begrebet at koordinere professionerne imellem – og tillige i en bredere, politisk offentlighed. På den anden side er det også et begreb, som professionerne løbende strider om. Disse grænsedragningskampe foregår ikke mindst på universiteterne, mellem akademiske landskabsarkitekter og ingeniører, men afsætter sig også spor i professionel praksis. Det er altså denne særlige situation og case, som vi her søger at begribe i "Abbott'ske" termer.

Teoretisk afsæt: professionel jurisdiktion og inter-økologiske alliancer

Som allerede omtalt henviser Abbott (1988) med sit jurisdiktionsbegreb til de legitime krav på bestemte arbejdsopgaver, som en given professionsgruppe – læger, præster, socialarbejdere eller, i vores tilfælde, ingeniører og landskabsarkitekter – formår at opretholde qua deres specialiserede ekspertise og hertil knyttede kompetencer. Til det formål, viser han, opbygger professioner et helt "videns-system" (ibid., kap. 2), der foruden akademisk ekspertviden også består af mere praksis- og erfaringsnære kognitive procedurer for problemdiagnosticering og -intervention. En given professionsorganisering handler i høj grad om, hvordan den kobler disse forskellige niveauer.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at Abbotts tilgang til jurisdiktion ikke som sådan kan kaldes en teori om professionssprog: Der indgår meget andet end sprog i opbygningen af en

Gennem analysen af inter-professionelt samarbejde viste LAR sig som et vigtigt begreb i den inter-professionelle koordinering og konflikt – og dermed som en indgang til nøjere at bearbejde Abbotts begreber som værktøjer til at forstå professionssprog.

professionel jurisdiktion, herunder kropsliggjorte rutiner, materielle arbejdsredskaber og organisatoriske indretninger. Alligevel giver det mening, vil vi hævde, at anskue Abbotts begreb om videns-systemet som i høj grad (også) et sprogligt anliggende og altså som et spørgsmål om, hvordan bestemte ekspertiser samt diagnostiserings- og interventionsforståelser kodificeres sprogligt som fælles professionsressourcer. Snarere end ét professionssprog inviterer Abbott os dermed til at tænke, at en given profession i høj grad må balancere mellem lidt forskellige sprogformer, knyttet til henholdsvis deres akademiske og deres praktiske arbejdsarenaer. Som vi vil vise, så er denne pointe i høj grad relevant for en analyse af LAR og det inter-professionelle felt omkring

klimatilpasning i byer. Hos Abbott (1988) udgør problemdiagnose, inferens og intervention tre forbundne momenter i det praktiske professionelle arbejde og er dermed også at forstå som en bestemt tilgang til ideen om det professionelle skøn (se Møller 2018). Abbott anvender disse begreber helt generelt til forståelsen af professioners arbejde – altså også når det handler om ekspertproblemer som juridisk sagsfremstilling eller, som hos os, regnvandshåndtering og byudvikling. Her handler diagnose grundlæggende om den måde, en profession klassificerer, udpeger og skelner et problem som ekspertproblem, mens intervention handler om den måde, professioner rubricerer sådanne problemer i henhold til forståelser og implementeringer af fælles, praktiske løsninger. Inferens

er den proces, der forbinder disse to momenter, og som altså typisk består i at koble en generel klassifikation af et problem (for eksempel "større og hypigere skybrud") med en specifik type af intervention tilpasset den konkrete sag og klient. Altså i vores case ikke blot "LAR i almindelighed", men "LAR på et bestemt sted".

En grundpointe i vores analyse er her, at ingeniører og landskabsarkitekter tenderer til at placere og definere LAR-konceptet forskelligt i såvel deres akademiske som praktiske arbejdsarenaer. Som sådan er LAR-konceptet blevet et centralt mødested for bestemte grene eller segmenter (Bucher & Strauss 1961) af disse professioner og dermed også et centralt domæne for både inter-professionelt samarbejde og konflikt

I det konkrete professionelle arbejde, kan vi sige, handler det således ikke så meget om endegyldigt at klassificere, hvad LAR er eller kan, **men snarere om at blive enige nok til at samarbejde inden for en fælles ramme.**

om juridisk kontrol. Hertil kommer, at *måderne*, hvorpå de to professioner går til problemet om regnvand i byerne, og dermed til LAR-konceptet, i høj grad kan siges at være formet af deres mere almene professionssprog. Lidt forenklet kan man sige, at mens regnvandet blandt ingeniørerne mest diagnosticeres som et spørgsmål om tekniske infrastrukturer, så diagnosticeres det blandt landskabsarkitekter ofte som et bredere spørgsmål om bydesign. *Alligevel* konvergerer begge grupper, som nævnt, ofte omkring LAR som intervention.

Til at begribe denne dobbelthed har vi behov for at supplere vores analytiske ramme med endnu et nøglebegreb fra Abbott (2005): nemlig hans pointe om, at professionelle jurisdiktioner opstår inden for en bredere "økologi" af professionelle relationer, som i anden omgang er forbundet til (mindst) to andre

økologier, nemlig den universitære og den politiske. Økologi skal her forstås som begreb for brede sociale arenaer eller domæner, hvor aktører kæmper om adgang til de samme ressourcer og "nicher", såsom en professionel jurisdiktion, under vilkår af at måtte indgå taktiske alliancer med aktører i andre økologier. Eksempelvis har landskabsarkitekter placeret i universitetsverdenen i høj grad medvirket til at støbe de ekspertmæssige ressourcer omkring LAR, der i anden omgang har givet rådgivende landskabsarkitekter en større plads i byudviklingsprojekter – blandt andet fordi de formår at alliere sig med en bredere kommunalpolitisk dagsorden om grønne byer.

Hvis vi altså med Abbott siger, at professionssprog i høj grad er et spørgsmål om det samlede videns-system, som en profession skaber og vedligeholder i såvel sine akademiske som praktiske

dimensioner, så mangler vi stadig at svare på, hvordan selve LAR-konceptet eller begrebet kan forstås i denne ramme. Stadig inspireret af Abbott, men også af bredere interaktionistiske tilgange, vil vi her foreslå, at LAR bedst lader sig forstå som det, vi vælger at kalde for et "hængselsbegreb" (se Meilvang 2019). Hermed forstås vi et begreb, eller et koncept, som har opnået en vis stabilitet som interventionsform, her altså i den praktiske byudvikling, og som samtidig derfor fungerer som fleksibelt mødested for en flæthed af professioner, særligt ingeniører og landskabsarkitekter, samt for disses alliancer med diverse politiske aktører. I disse møder bringer alle aktører så at sige deres bestemte (ekspert-)sprog til torvs i forsøget på at udøve definitions-magt over den praktiske problemløsning og, for professionernes vedkommende, i forsøget på at benytte LAR som proto-professionelt begreb, hvormed de kan

opnå større kontrol over jurisdiktionens samlede udvikling. Det er disse dynamikker, som vi vil specificere nærmere i den følgende analyse.

Den historiske fremvækst af LAR-konceptet

LAR blev opfundet som begreb i 1980'erne på DTU, Danmarks Tekniske Universitet. Inspireret af den svenske tilgang til at håndtere regnvand i relation til blandt andet forureningsproblematikker arbejdede nogle få ingeniører her med at udvikle teknikker til at håndtere regnvand uden om kloaksystemerne. Som et led i det, Abbott (2005) kalder en akademisk "settlementstrategi", hvor de definerede deres eget forskningsområde, fandt én af dem på navnet LAR:

Ja, jo i den periode der er det, vi opfinder navnet LAR [...] Sådan var det jo også dengang altså, når vi lavede vores matematiske modeller, så skulle de også have et navn. Alt skal have et eller andet navn og en forkortelse, men jeg siger til Jens "[...] nu skal vi have gjort det her til et slogan, vi kan komme ud med", og så fandt jeg på navnet LAR, altså.

De akademiske ingeniører arbejder videre med LAR, og konceptet bringes i 1990'erne ind i den politiske og den professionelle økologi gennem to publikationer, én for Miljøstyrelsen og én for Spildevandskomiteen (SVK), en komite under Ingeniørforeningen i Danmark, hvis primære funktion er at udgive et sæt "skrifter", der definerer god ingeniørpraksis. De to dokumenter beskriver LAR's rolle i forhold til at rense regnvand, og hvordan LAR-anlæg skal dimensioneres. I denne periode, hvor LAR defineres af ingeniørerne, har konceptet ingen relation til byplanlæg-

ning, bydesign eller ideer om grønne og blå byrum. Efter dokumenterne er publiceret i midten af 1990'erne, går der ti år, hvor hverken SVK, Miljøstyrelsen eller andre er særligt optagede af LAR.

Op gennem 2000'erne begynder en anden gruppe af professionelle, nemlig landskabsarkitekterne, at arbejde med beslægtede teknikker, men de kalder dem på dette tidspunkt "landskabsbaseret afvanding". Specielt en gruppe akademiske landskabsarkitekter tilknyttet Københavns Universitet er aktive i forhold til at udvikle regnvandsafledning med fokus på det byplanmæssige potentiale. Gruppen arbejder fra 2006 og frem med tre innovationsprojekter, hvor kommuner deltager med ansatte fra deres forsyninger. På et tidspunkt i denne periode begynder landskabsarkitekterne også at kalde en række af deres teknikker for LAR. Det sker blandt andet i innovationsprojektet Vand i Byer, hvor mere end 200 deltagere fra kommuner, universiteter, private firmaer og forsyninger arbejder med at udvikle klimatilpasning og "værdiskabende vandhåndtering".

Vand i Byer-netværket etableres samtidig med, at København oplever to store skybrud efter hinanden, i 2010 og 2011, hvor centrale områder af byen oversvømmes. Særligt skybruddet i 2011, hvor mange københavnske gader stod under vand, blev et vendepunkt i den offentlige og politiske diskussion om regnvand og klimatilpasning i byer. I 2011 arbejder den ingeniør, der i sin tid opfandt LAR-begrebet, nu hos den københavnske vandforsyning, og hans chef og politikerne spørger ham derfor til råds om, hvad der sker, og hvordan man kan løse problemet:

"Jeg tror, jeg benyttede betegnelsen 10 milliarder kroner, hvis vi skulle genopbygge et større afløbssystem, og det ville samfundsmæssigt være alt for dyrt at begynde at gå ud med det. Og derfor vendte jeg tilbage til den der gamle om, jamen det her regnvand skal håndteres lokalt."

Under indtryk af sådanne forskellige professionelle råd og initiativer responderer Københavns Kommune direkte på skybrudene ved i 2012 at udsende en såkaldt "Skybrudsplan", hvor overfladeløsninger placeres som en central del af løsningen på udfordringen:

"Ved skybrud kan vandet både ledes væk over og under jorden. Løsninger på overfladen er både nemmere og billigere at lave. Samtidig kan vi få nye blå og grønne åndehuller [...] ved at kombinere overfladeløsningerne med planter og træer. Derfor vil de blive foretrukket i de dele af byen, hvor der er plads til det." (Københavns Kommune 2012, s. 2).

Parallelt hermed, også i 2011, udkommer SVK's andet skrift om LAR, der opdaterer dimensioneringerne til LAR-anlæg fra det tidligere skrift fra 1990'erne. I 2011-skriftet beskrives LAR for første gang af ingeniørerne som et værktøj til bydesign, og det pointeres, at selv små anlæg kan være gavnlige, så længe det handler om at etablere flere grønne og blå områder i byen. Samtidig betones det dog, at "hvis de [LAR-anlæg] er tænkt som hel eller delvis erstatning for kloakker, skal de også kunne sikre mod oversvømmelser, hvilket medfører store anlæg" (Spildevandskomiteen 2011, s. 2).

Efter 2011 er der således ikke længere tvivl om, at LAR spiller en vigtig rolle i

de løsninger, der skal sikre byerne mod fremtidige større regnmængder. Dette er i vores analyse i høj grad et resultat af bestemte akademiske og praktiskprofessionelle aktørers koordinerings- og alliancearbejde. Ingeniørerne har gennem deres centrale, professionelle organisation SVK introduceret og defineret begrebet professionelt og har koblet det til skybrud og klimatilpasning. Samtidig har landskabsarkitekterne gennem deres arbejde med kommunale netværk og projekter defineret LAR som teknikker, der både kan håndtere regnvand og give "merværdi" til byen i form af grønne byrum.

LAR som mødested for professionelt arbejde

I den nuværende situation er der på denne måde blevet skabt en høj grad af konsensus om, at LAR er en god ide og en rigtig tilgang til at håndtere regnvand i byer. Det er i sig selv bemærkelsesværdigt, at så mange forskellige professionelle og politiske aktører er enige om konceptet. Der er dog *ikke* konsensus om, præcis hvilke problemer LAR kan løse. I Abbott'ske termer kan man sige, at der er inter-professionel enighed om interventionen, men ikke om diagnosen.

Det er her væsentligt, at ingeniører og landskabsarkitekter trækker på ret forskellige sprog til at begrebsliggøre byens regnvandsproblemer. Ingeniørernes vigtigste begreber, når de taler om regn i byen, er volumener og intensiteter; altså hvor meget regn der kommer, og hvor hurtigt det kommer. Når de arbejder med LAR, handler det derfor om at klassificere, hvilken *slags* regn LAR-anlæg kan håndtere, fra hverdagsregn til skybrud. Landskabsarkitekterne

derimod taler om klimatilpasning i byer som et spørgsmål om byrumskvalitet, natur i byen og grøn-blå byer. I deres optik handler LAR derfor om at bruge regnvandshåndteringen til at skabe bedre byrum.

I netværk som Vand i Byer, hvor særligt de akademisk-professionelle aktører indgår i og retfærdiggør deres arbejde i en offentlig-politisk arena, er der udadtil stor enighed om, hvad LAR skal bruges til. LAR er en del af klimatilpasning i byer, hvor man udnytter regnvand som ressource til at skabe bedre, grønnere byer. "Den fælles vision er stor og den samme", siger en ingeniørprofessor fra DTU eksempelvis om Vand i Byer-netværket. Her trækker både ingeniører og landskabsarkitekter således på et moralsk sprog for det fælles bedste, hvor goderne ved LAR-tilgangen forekommer indlysende, blandt andet fordi det skaber "grøn værdi" (se Boltanski & Thévenot 1991[2006]).

Men kigger man derimod nærmere på professionernes videns-systemer i praksis, så ser man, hvordan LAR også er et omstridt begreb, som står centralt i proto-jurisdiktionelle kampe om definitionsret og kontrol. Dette gælder som nævnt særligt på niveauet for de diagnostiske klassifikationsprog, hvor ikke mindst ingeniører og landskabsarkitekter strides i universitetsverdenen.

Ingeniørerne finder det som antydnet afgørende at skelne hverdagsregn fra den type af ekstremregn, som skybruddet i København i 2011 udgør. LAR kan her bruges til den øgende mængde hverdagsregn, som klimaforandringer også fører med sig, men til skybrudssikring må man bruge andre metoder og

teknikker. En ingeniørprofessor siger om landskabsarkitekterne:

"Jeg har meget, meget stor respekt for dem, men de har lidt svært ved at forstå det der med størrelsesordner [...]. Uanset hvor meget du putter [...] LAR eller landskabs-alt-muligt ind, så kan det ikke løse skybrudsproblemet. Og hvis du vil have det ud i havnen, og der er en bakke, så er du altså nødt til at have en tunnel, ikke, eller en stor pumpe."

For ingeniørerne kan og bør der altså diagnosticeres (mindst) to forskellige problemer i relation til de øgede regnmængder i byerne: mere hverdagsregn samt flere og mere ekstreme skybrud. Det første problem kan løses med LAR-anlæg, med input fra landskabsarkitekter. Det sidste kan løses med tunneller og pumper, det vil sige med ingeniør-konstruktioner.

Mange landskabsarkitekter mener derimod godt, at LAR-anlæg kan håndtere skybrud. Samtidig kritiserer de (nogle af) ingeniørernes løsninger for at være "rør på overfladen", det vil sige løsninger, der bruger de traditionelle greb fra kloaksystemerne, nu bare på overfladen. For de akademiske landskabsarkitekter er det ikke LAR. Samtidig kan en for hurtig kobling til grønne, politiske dagsordener også være problematisk. En professor i landskabsarkitektur siger:

"Det er for nylig gået op for mig, at vi nok bliver nødt til at skelne lidt, fordi det hele bliver blandet meget sammen. [...] Det bliver problematisk, hvis man for eksempel siger: "Jamen, LAR understøtter biodiversitet, fordi det tilfører vand. Der kommer en større frodighed". Det passer så ikke, hvis det kun er hver

Denne situation illustrerer i vores optik den almene, Abbott-inspirerede pointe, at spørgsmål om **professionssprog må forstås og analyseres i relation til bredere juridiktions-kampe mellem professioner samt den måde, disse foregår i alliancer og oversættelser mellem praktisk-professionelle, akademiske og politiske diskurser.**

tiende år, der kommer vand. Eller: "LAR kan køle en by" og sådan nogle ting. [...] Så jeg vil definere LAR som noget, der er distribueret ud i byen, og hvor regnvandsafstrømningen håndteres tæt på det areal, det strømmer af fra."

LAR kan *måske* give større frodighed, understøtte biodiversitet og køle byen, men kun hvis det bliver lavet på den rigtige måde og på de rigtige steder. Underforstået, at der i høj grad er brug for landskabsarkitektonisk ekspertise til at kvalificere sådanne anvendelser.

På dette niveau, i universitetsverdenen, kæmpes der på denne vis om definitivmagten og dermed, kan vi sige, om

den langsigtede kontrol med (proto-)jurisdiktionen. I mellemtiden er LAR og LAR-lignende tiltag for længst blevet en del af begge professionsgruppers mere anvendelsesorienterede interventionsprog, både i de kommunale forsyninger og i den rådgivende konsulentbranche. På dette niveau udgør LAR en slags fælles ramme for samarbejdet om den klimatilpassede by. LAR-begrebet bruges løst og ofte overlappende med "vand på overfladen" og "klimatilpasning". En ingeniør, der arbejder med klimatilpasning i en forsyning, svarer på spørgsmålet om, hvad de kalder det:

"Ved du hvad, det tænker vi overhovedet ikke over. Vi gør det bare. Vi kalder

det faktisk at holde regnvandet på overfladen. Eller LAR. Det gør vi både til skybrud og til hverdag. Det er det, vi arbejder med."

I det konkrete professionelle arbejde, kan vi sige, handler det således ikke så meget om endegyldigt at klassificere, hvad LAR *er* eller *kan*, men snarere om at blive enige nok til at samarbejde inden for en fælles ramme. Som "hængselsbegreb" (Meilvang 2019) udgør LAR her en art diskursivt og praktisk mødested, et kompromis, hvor koordinering af det fælles, inter-professionelle arbejde muliggøres. Det fordrer samtidig en velvilje for netop praktisk samarbejde: "Det [samarbejdet om LAR-inspirerede

tilgange] er ligesom en slags fælles sprog, ikke. Altså jeg er da ved at lære det der arkitektprog. [...] De [...] går måske mere op i, hvad for en farve klinken skal have, og at det er en klinker, man bruger. Hvor jeg tænker, nå men vi skal have en kantsten, så lad os bruge en granit, fordi den ved vi holder, ikke. [...] Men det ville da godt nok være kedeligt, hvis alt var lavet i det, som ingeniørerne ville have, ikke."

I lighed med den landskabsarkitekt, hvis citat vi indledte med, sætter ingeniøren her netop ord på den type dagligdags oversættelser, som professionel praksis i proto-jurisdiktionen kræver. Her oversættes ikke blot mellem to homogene ekspertsprog, men også mellem lag af egen diagnose og intervention, og ikke mindst med tråde ud til politiske forbindelser. Et "mindste fællessprog", kort sagt, der via LAR-begrebet faktisk viser sig at rumme ganske mange nuancer og lag.

Konklusion: professionelle i en økologi af oversættelser?

Vi har i denne artikel benyttet et vese-rende casestudie af den måde, ingeniører og landskabsarkitekter samarbejder og strides om regnvandshåndtering og klimatilpasning i danske byer, som afsæt for at diskutere de mange lag af koordinering, både sprogligt og på anden vis, som dette arbejde kræver. Vi har særligt fokuseret på ét koncept eller begreb, Lokal Afledning af Regnvand (LAR), fordi det fungerer som centralt diskursivt mødested for disse indsatser og som sådan tjener til at "hængsle" (Abbott 2005; Meilvang 2019) den fremvoksende proto-jurisdiktion (Blok et al. 2018) sammen omkring inter-professionel koordinering tillige med

akademiske og politiske alliancer. På den måde har vi forsøgt at bidrage med en praksisnær tilgang til spørgsmål om professionssprog, som hviler på den grundlæggende antagelse, at professionelle aktører i formentlig tiltagende grad må beherske en flerhed af sproglige registre og oversættelser imellem dem.

Med afsæt i Andrew Abbotts (1988) ideer om det professionelle videnssystem som bestående af sproglige (og andre) redskaber til diagnose, inferens og intervention har vi således hævdet, at vores case blandt andet udmærker sig ved en karakteristisk, inter-professionel konstellation. Nemlig en situation, hvor ingeniører og landskabsarkitekter nok er blevet enige om LAR-konceptet som led i den rette intervention i den klimaramte by, men hvor de "bagvedliggende" diagnoser af problemet stadig adskiller sig på centrale punkter. Denne situation illustrerer i vores optik den almene, Abbott-inspirerede pointe, at spørgsmål om professionssprog må forstås og analyseres i relation til bredere juridiktions-kampe mellem professioner samt den måde, disse foregår i alliancer og oversættelser mellem praktisk-professionelle, akademiske og politiske diskurser.

Selv om vores case selvsagt er specifik og derfor ikke umiddelbart kan bruges som afsæt for bred generalisering, så er det alligevel vores påstand, at denne centrale Abbott-pointe om noget har opnået større relevans med de senere års omsiggribende tiltag til tværprofessionelt samarbejde som en politisk målsætning og en uddannelsesmæssig prioritering (for eksempel Gulløv 2017). Sådanne udviklinger stiller store

og stigende krav til de professionelle aktørers kompetencer ikke alene ud i eget ekspertsprog, men også som oversætter til andre fagligheder, til offentligt-politisk gangbare sprog, og til hverdagslivets rutiner hos borgeren, brugeren eller klienten. Vores egen analyse vil således fremadrettet med fordel kunne suppleres med inddragelse af sidstnævnte type aktører, idet også borgere tilskrives stigende roller som led i det LAR-baserede, byprofessionelle arbejde.

Rent analytisk betyder disse udviklinger imidlertid også, at professionssociologen selv må (gen-)overveje sit eget analytiske sprog – og herunder, selvsagt, rækkevidden og styrken af Abbott-baserede begreber som (proto-)jurisdiktion, videnssystem og økologiske hængsler. I vores eget arbejde er vi ikke mindst optaget af at supplere disse begreber med betragtninger fra såkaldt fransk pragmatisk sociologi, hos Luc Boltanski og Laurent Thévenot (1991[2006]), som ikke mindst tilbyder en mere nuanceret forståelse af de moralske retfærdiggørelser, som professionelle også må benytte, når de interagerer i en offentlig-politisk arena (som eksempelvis den grønne, klimatilpassede by). Her forekommer os at være nyt analytisk gods til fremtidige analyser af de mange-facetterede professionssprog, som denne artikel har forsøgt at løfte en første flig af. ♦

REFERENCER

Abbott, A. (1988). *The System of Professions: An Essay on the Division of Expert Labor*. Chicago: University of Chicago Press.

Abbott, A. (2005). Linked ecologies: States and universities as environments for professions. *Sociological Theory*, 23 (3), 245-74. <https://doi.org/10.1111/j.0735-2751.2005.00253.x>.

Blok, A., Lindstrøm, M.D., Meilvang, M.L. & Pedersen, I.K. (2018). Trans-local professional projects: Re-scaling the linked ecology of expert jurisdictions. *Journal of Professions and Organization*, 5 (2), 106-22. <https://doi.org/10.1093/jpo/joy003>.

Boltanski, L. & Thévenot, L. (1991[2006]). *On Justification: Economies of Worth*. Princeton: Princeton University Press.

Bucher, R. & Strauss, A. (1961). Professions in process. *American Journal of Sociology*, 66 (4), 325-334. <https://doi.org/10.1086/222898>.

Gulløv, J. (2017). Tværprofessionelt samarbejde mellem autonomi og styring. *Tidsskrift for Professionsstudier*, 13 (25), 6-13. <https://doi.org/10.7146/TFP.V13I25.96966>.

Københavns Kommune (2012). *Københavns Kommunes Skybrudsplan 2012*. Teknik- og Miljøforvaltningen.

Meilvang, M. (2019). The professional work of 'hinge objects': Inter-professional coordination in urban drainage. Under udgivelse i *Professions & Professionalism*.

Møller, M. (2018). Styring, professionel dømmekraft og faldgruber for fagprofessionel værdiskabelse. *Tidsskrift for Professionsstudier*, 14(26), 86-97. <https://doi.org/10.7146/TFP.V14I26.104812>.

Spildevandskomiteen (2011). *Dimensionering af LAR-anlæg*. Ingeniørforeningen i Danmark.